

(המשך מעמוד 27)

מאז כתב אנברי את מאמריו הראשיים כשי בוענו שלו. זה 37 שנה. ועל פגישותיו האחרונות עם קיסרי הוא (אנברי) מספר לי שעמדו בסימן של חידוש הידידות והיוקה, חידוש שנגרם בי עיקר בעטייה של אכזבתו העמוקה של קיסרי עצמו, בשנותיו האחרונות ובעיקבות מילחמת יוסי'הכפיריים, מן ה"מימסר" שעליו יצא להגן מפני "חידוש" בשנותיה הראשונות של המדינה. סיפורנו תם אך לא נשלם. את סיפורו של ה"עולם הזה של אנברי יצטרך הוא עצמו לספר באחד הימים. מובטחני שיהיה זה סיפור מרתק. אבל היום שבו ייכתב אינו נראה לי קרוב. אינני יכול לסיים רשימה זו מבלי לצטט את הפסיקה האחרונה בסיפורו של קיסרי:

אנשי רוסיה, בצאתם לדרך, נוהגים לקיים כמעט דקות של דממה, על התיחדות עם הזמן, אולי עם הנצח. בנייהמשפחה, בין ה"יוצאים ובין הנשארים במקום, ניצבים ב"בתי'הנתיבות, או על רציפי הרכבת, או ה"ספינה... ניצבים ודוממים. לא מלה, לא תנועה.

אני יודע אם גם בשבוע מדרך מסעם נוהגים הרוסים לקיים את השתיקה, שהיא שתיקת הנשמות. אני, על כל פנים, חש ע"כ שיש כאילו חזרתי ממסע ארוך-ארוך, שיש צאתי אליו נשען בערב, היקפתי את ה"עולם, שבנתיים קראתי לו "הזה"...

עייפתי, עכשיו אשתרע ואשכב לנח. אלי הטוב! אנא, הראה לי בחלומי עולם טוב יור!

מי כתב את הדברים האלה המצטללים כריכי רי פרידה סופית? עיתונאי? סופר?

עיתונאי שהיה סופר וסופר שהיה עיתונאי.

נתן זך

אברהם שלונסקי

מספר לנו... מדוע תירגם

את "יבגני אוניגין"

המלכה שבשחמט אינה מושכת יותר את ליבו של יוצר "אבני בווה". במפקדה הראשית שלו, בקפה "כסית", מתלחשים על הבגידה הזו. י. זמורה מורה, שאפילו הוא, בימים שכתב את סיפורו על שלונסקי, לא יכול היה להעלות אפשרות מורה זו.

אנו מוצאים את המשורר ליד ספל קפה שנתקרו, כשבלוריתו המפורסמת מורכנת על גבי רפס להגדה.

עם שלונסקי לא טוב לכת בעקיפין. מראש

שלונסקי (קאריקטורה של שליון)

מובטח לך שלא תצליח. ועל כן, פשוטות וברורות:

מדוע תירגמת דווקא את "יבגני אוניגין"? חיוך קל ומיד נעשים הפנים רציניים: תרגומי זה הוא השני שניגשתי לעשותו מתוך רדישה נפשית. (הראשון היה "שנים עשר" של אלכסנדר בלוק). יתר התרגומים נעשו לפי הזמנה. גם הם גרמו לי הנאה כמובן. כשתיירגמתי את "בשפל" (של גורקי) ואת "אופרה בגרוש" שמחתי להיווכח תוך כדי עבודה שלושנו גמישה למדי ויש בה כבר סימנים שייכרו בה יהודים מסוגם של אליושקה או (מקי) סכינאי, ליד

עשן, עשן — ואש איך

המקום, כמובן: קפה ארט. אלא שבניגוד להיסטוריה ולגיאוגרפיה: חם. הבורמה שלנו מזיעה. תה, מיץ-פז, קפה. מנשה לוי, האיסטניס, שותה "יין קאליה".

— אפילו במשקאותיו הוא מבקש להיות אורגיגילי! — שולחת בו הרקנית קלת הרגלים.

הוא מביט בה מבט אלכסוני ואינו משיב. מירון סימה מדליק "עליה" ומחפש נושא למכתולו. הוא מציע לתוך השמים. ואחר כך משפיל ראשו ומשפיש על פני האדמה.

— עליה צורך ירידה... — אומר שלונסקי קי ומעלה באצבעותיו סגריה מקופסת סימה. פרנקל שותק. אריה נבון משעמם היום.

מחוסר כל הומר משופשפה. מנשה לוי אומר: — מי יתנני בפרס!

גוסטב מאירוב, הפריסאי, מדובב בתפילה: — פריס. עירי הכרובה!

שריה, הריפורטר העוקצני, שואל את לוי: — אמור, מנשה, כמה ריו, כמה דם וכמה יפהפיות עלו לך ה"אלף לילות ביפו העתיקה"?

גיבור הרומן האכסטרווגנטי נהנה. הוא משיב: — ארבעים סגירות בכל לילה. אלף לילה-לוח פעם ארבעים — הרי לך חשבון פשוט: ארבעים אלף סגירות!

— עכשיו נבתי מדוע נשרפנו? — מפליט פנחס לנדר, מן הפינה שלו.

נכנס אביגורד המאירי. נכנס דניאל. נכנס פינקל. שלושתם מעשנים.

— לפנים — אומר המשורר-הסופר המזרחי שלנו — כשהיו אמרים כינרת, היתה הרומנטיקה סוחטת געגועים מן הלב ואגם כינרת הכחול היה מצטייר בעיניים... כיום, כשאמרים, כינרת" מביאים לך עשרים סגירות בשלושה גרוש...

סערני עובר: — איזה עשן, איזה עשן! ובפנותו אל אריכא, המלווה אותו: — אילו, לפחות, היתה גם אש...

— ואולם מאימתי הלכת אחרי פושקין? — עוד בהיותי נער בן שש עשרה, ברוסיה, תירגמתי אגדה, "מעשה במלך סלטן", של פושקין, בלדה זו כתובה בריתמוס פזיז ועממי. וסבורני שלא קשה למצוא הר להשפעתה עלי במיקימה"ה" שלי בגילגול מורדני, כמובן, ובכך, כבר אז היתה בי זיקה לפושקין וכבר אז הרגשתי וחשבתי שהתרגום הזה שאנו מרברים עליו יוטל כוורא על כתפי.

— והיש לשאול מדוע ולמה? — אין לשאול. בתור יליד רוסיה, תניך רוסיה, אי אפשר שפושקין לא ייבלע ברי, מרצון או מאונס; וזורם הוא בדמו של כל איש רוסי. כמובן שאין לשכוח את הסיבה הפורמאלית שחשיבותה עימה: היוכל ויובל המאה למות פושקין—"נ"ו).

אולם שורשי הסיבה הזו נעוצים, כפי שהסברתי, בעבר שלי, והואיל והרצון לתרגום זה חי בי תמיד ולא הירפה ממני אף לרגע, הרגשתי שבאה השעה והטלתי על עצמי את העול הכביר, זה לי שמונה חודשים שאני נושא בו.

— ומה וכיצד? — מתוך אהבה, נושא בו.

— פה ושם שמענו, שגם מבחינת הצד המהותי... שלונסקי משטע, חוטף את שאלתנו בדרך וממשיך:

— מן הצד המהותי, כלפי חוץ, נראה אולי פושקין כור לדרכי תחיבתי ולכל האקלים שלי ואולם בשורשים שבמעמקים יש בו משהו קרוב לי, בחוסר עניוהתי אני רוצה לומר שיש בי משלו, וזהו המוסר שבכתיבה. לא הכתיבה לשם טיפוח מוסר, אלא עצם הכתיבה כמלאכה מוסרית, השיכלול, הקפדנות, העמל שאדם מעמיל על עצמו, העבודה הקשה שאדם מטיל על גבו למען תת קלות רוננת לאוזן, קלות — אמרתי, ונא להבין שיש מיני סוגים של עבודה קלה בספרות. הראשונה באה מתוך עוני, מתוך כובד

פה, והשנייה, עבודה קשה שהיא תוצאה מה מלחמה עם הקלות שבשפע המצוי בקיריב. והשובב והמוקיוני שהיו בו, יחד עם הרצינות וכובד הראש, קרובים הם בזיווגם ללבי, כי המוקיונות כאן כמסיכה לרצינות, וזה קרוב ללבי הן מבחינת הדרך בכתיבה והן מבחינת המהות של שורש הנשמה שבכל אמנות.

— וכיצד שרתה עליך הרוח, רוח ההכרה הספרדית?

חיוך רחב, עמוק ונריב. נגענו במקום הגאווה של הפייטן.

— נדמה לי כי רשאי אני לחשוב את עצמי למי שנתן לשירה העברית את ההברה הספרדית. איני יודע אם אני הראשון מבחינה כרונולוגית, אבל נדמה לי כי מסיבות מסוימות, הייתי שייך לדרו שהעברית חיה וטבעית יותר בפיו. יצא שעלי הוטל לגאול את ההברה הספרדית ולהוכיח את אפשרותיה. ורצוני לומר, תרגום זה של "יבגני אוניגין", שהוא כששת אלפים שורות יאמביות, רוננות, טבעיות, נעשתה בו עבודה לאבוראטורית עצומה שקיפלה בתוכה הכרח לפיתרונים לכמה וכמה בעיות קשות בריתמיקה המקורית ובחריה המלעלית הטבעית.

דממה קצרה, המשורר מתוכח עם עצמו, ומשמיע:

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

הטכניקה השירית בהברה הספרדית היא כידוע ממוזית. אין לה אב, אין לה דורות ששיכללו שירתה כמו שהיו דורות ששיכללו את ההברה האשכנזית. ואין ספק שכשעברו מה משקל הסילאבי למשקל הטוני היו טוענים כנגד המשקל החדש הזה ורואים מיעוט אפשרויות ודלות, לא פחות מאשר בעבור השירה שלנו מההברה האשכנזית לספרדית.

מנשה לוי

אלבום תל-אביב

פורטרט של נעליים

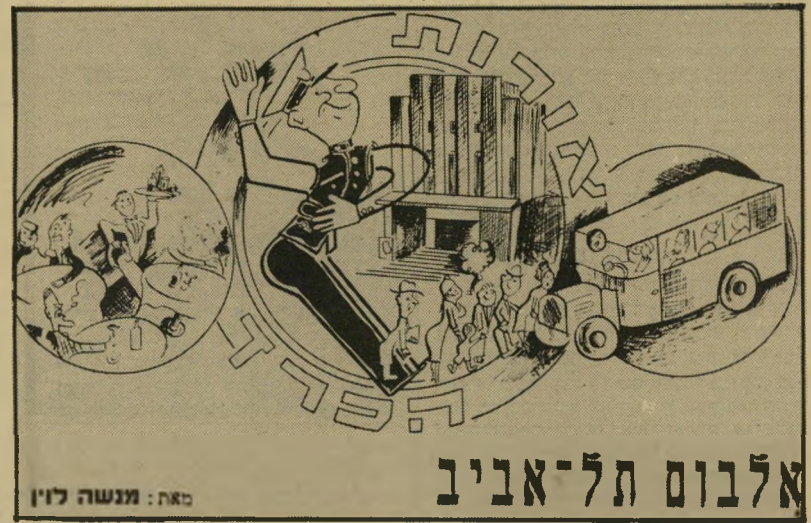
חנא נעל לרגליו את הנעליים הגדולות ביותר בתל-אביב. ואולי בעולם כולו. האגדה מספרת: כיום צאת חנא לאוויר העולם (גם חנא הוא ילוד אשה) מדרה לו הסבתא, דרך הלצה, את מגפי האב; וראה זה פלא: המגפים הנ"ל נמצאו צרות לרגליו התינוק...

— איינשטיין, מסביר חנא ושיניו המעוכות טוחנות צחוק, נולד עם גולגולת ענקית, ואני, חנא, נולדתי עם רגליים ענקיות — שנינו גאונים, הא, ואולי לא!...

ועוד מספרת האגדה: בניוירוק רכתי נפתח "כליבו", 100 הקומות של גורד-שחקים זה יכולת לקנות שרובי נעליים, ממחטת האף של הפומפאדור, פיל מלומד, צעצועים יאפאניים, פיז'אמות הסרוגות מתבן יאווה, סבון לגילות, העתקות מציירים מפורסמים, סלסקופ משומש, קופסת הטבק של נפוליאון, אקרואים חלודים של שודרי קאליפורניה וכו'...

לילה לילה כתבו אווירונים בכל ציבועי הקשת על שמי ניוירוק שאינם משובצים כוכבים, ריקלמות (פירסומות) בנוסח כזה: כל בעל-דימיון שירדשו ב"כליבו" שלנו איזה חפץ, מורדני או עתיק, ולא ימצאו — יזכה בפרס של 50.000 דולר!

חנא, הסהרורי היחיד של ניוירוק, הפשיל את ראשו אל הריקלמות וחייך, השפיל את עיניו אל

נעליו וצחק, בקול אדיר כזה שזוגיות כל גורדי השחקים התחילו להצטלצל.

חנא נכנס ל"כליבו", השתפל לתוך כורסה וצעק: — הי, בוי, ווג נעליים בשבילי חנא! מין גורד-שחקים של נעליים התרומם מסביב לחנא, מאה נערים מכל גיועי אמריקה מודדים את רגליו, הטלפונים מצלצלים, הכתבניות מכות בעצבנות על מנענעי ה"אנדרווד" (מכות הכתיבה), המנהלים מתרוצצים חיוורים כסמוקינגים השחורים:

"אין ווג נעליים למען חנא!" המנהל הראשי ששיחק אותה שעה בכרידו' בפלורידה, בא כאווירון והושיט חגיגית צ'יק לחנא: "ניצחתנו, חנא!"

והאווירונים כתבו לילה לילה ריקלמות בכל ציבועי הקשת על שמי ניוירוק שאינם משובצים כוכבים, ריקלמות בנוסח כזה: "כל בעל-דימיון שירדשו ב"כליבו" שלנו איזה חפץ, מורדני או עתיק, ולא ימצאו — יזכה בפרס של 50.000 דולר — מחוץ לחנא."

ומאותו פרס תופר לו חנא את נעליו עד היום הזה.

כוכבים בחוץ

נתן אלתרמן יוצא מן הקולנוע. בחוץ: בושימי שורשים וערות פתויות. — כיצד הסרט. נתן? — שואל אותו מישהו. — הכלים ורעות רוח! המסך היוותר מקסים הוא זה הפרוש מעל לראשוננו... אין סרט נאה מזה שמראים לנו כאן כל לילה. וחינם, אין כסף... — וכשהכוכבים בחוץ... לא כן? — אומר השני ומחייך.